

Sygn. akt III AUa 1885/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Mazur (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Maria Salańska – Szumakowicz
Protokolant:	Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2013 r. w Gdańsku

sprawy M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 września 2012 r., sygn. akt VIII U 340/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz wnioskodawcy M. B. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III AUa 1885/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08 lutego 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ustalenia M. B. prawa do emerytury pomostowej wskazując, że na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), tj. na dzień 01 stycznia 2009 r. wnioskodawca nie udokumentował 10 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 8 lat, 9 miesięcy i 26 dni.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł M. B. domagając się uwzględnienia jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia za pośrednictwem (...) sp. z o. o. w G. u armatorów zagranicznych w okresach: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. na stanowisku mechanika chłodni. Ubezpieczony podniósł, iż charakter jego pracy w tych okresach odpowiadał

obowiązkom rybaka morskiego. Nadto, wskazał, iż w takim samym charakterze był zatrudniony w (...) S.A. w okresie od dnia 22 października 1976 r. do dnia 14 listopada 1991 r., który to okres został zaliczony do pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo organ ten wskazał, iż z (...) sp. z o. o. w G. ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy, była to jedynie jednostka kierująca do pracy za granicę i dlatego nie można uznać jej zarówno za płatnika składek będącego pracodawcą, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych. Nadto, wskazał, iż z wystawionego przez (...) sp. z o. o. w G. zaświadczenia nie wynika, by ubezpieczony był zatrudniony jako rybak morski.

Wyrokiem z dnia 26 września 2012 r. w sprawie VIII U 340/12 Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

I. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 08 lutego 2012 r. i ustalił M. B. prawo do emerytury począwszy od dnia 01 grudnia 2011 r.

II. zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

M. B., ur. (...), w dniu 27 grudnia 2011 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy.

Organ rentowy, na podstawie przedłożonej dokumentacji, uznał, iż wnioskodawca udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy, tj. ponad 25 lat stażu pracy, w tym 8 lat, 9 miesięcy i 26 dni pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 08 lutego 2012 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej z uwagi na nieudokumentowanie 10 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 01 stycznia 2009 r.

Organ rentowy nie uwzględnił do okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia ubezpieczonego za pośrednictwem (...) sp. z o. o. w G. u armatorów zagranicznych: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r.

Ubezpieczony w okresach: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach morskich jako pracownik wpisany na listę członków załogi statków, u armatora zagranicznego, w charakterze mechanika chłodni jako rybak morski, w ramach umów zawartych za pośrednictwem (...) sp. z o. o. w G..

Z tytułu tego zatrudnienia, w wyżej wymienionych okresach, (...) sp. z o. o. uiszczala składki na ubezpieczenia społeczne.

(...) sp. z o. o. w zaświadczeniu z dnia 01 czerwca 2012 r. powołała się na załącznik nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), pkt 22 wykazu prac w szczególnych warunkach, tj. prace rybaków morskich.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach ubezpieczeniowych, w aktach osobowych, których wiarygodności oraz autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron procesu. Sąd ten również nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności z urzędu.

W ocenie Sądu I instancji odwołanie M. B. jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd ten wskazał, że zgodnie z przepisem art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 01 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Stosownie do treści przepisu art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych pracownik wykonujący prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.

W myśl zaś przepisu art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Stosownie do treści przepisu art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 01 stycznia 2009 r. Przepis art. 12 stosuje się odpowiednio.

W myśl art. 12 ustawy o emeryturach pomostowych przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 4-11, nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub

procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

W punkcie 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych - wykaz prac w szczególnych warunkach - wymienione zostały prace rybaków morskich.

Sąd Okręgowy zważył, że bezspornym jest, iż ubezpieczony ukończył 55 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie pozostaje w stosunku pracy. Spornym pozostawało ustalenie, czy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. w dniu 01 stycznia 2009 r., ubezpieczony posiadał wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej ustawy, w wymiarze 10 lat.

Zdaniem tego Sądu przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe potwierdziło, że okresami zatrudnienia ubezpieczonego wykonywanymi w szczególnych warunkach są okresy pracy: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r., które to okresy - wraz z okresem udowodnionym przed ZUS w wymiarze 8 lat, 9 miesięcy i 26 dni - przekraczają wymagane 10 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony w tych okresach zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w punkcie 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych - prace rybaków morskich - stale i w pełnym wymiarze. Fakt powyższy potwierdzają niewątpliwie dowody w postaci umów zawartych z (...) sp. z o. o. w G., umowy o pracę, zaświadczenia (...) sp. z o. o. w G. z dnia 01 czerwca 2012 r.

W związku z powyższym Sąd I instancji wskazał, iż analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pod kątem charakteru pracy ubezpieczonego w spornych okresach wyraźnie wskazuje, iż była to praca w warunkach szczególnych.

Nadto, Sąd ten podkreślił, iż organ rentowy uwzględnił do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) S.A. w G. od dnia 22 października 1976 r. do dnia 14 listopada 1991 r. (z wyłączeniem okresów urlopu bezpłatnego).

Z zaświadczenia (...) z dnia 28 grudnia 2011 r. wynika, że ubezpieczony w tym okresie wykonywał pracę w charakterze rybaka morskiego na stanowiskach asystenta mechanika chłodni i maszynisty chłodni - jak wskazano w zaświadczeniu - odpowiadające przepisom ustawy o emeryturach pomostowych, zał. Nr 1 pkt 22. W okresach spornych: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. ubezpieczony wykonywał te same obowiązki, które wykonywał będąc zatrudnionym w (...). Niezrozumiałym jest wobec powyższego nieuwzględnienie przez organ rentowy tych okresów do okresów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji tego organu, że tylko pracodawca może stwierdzić w stosownym świadectwie pracy okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. O ile w postępowaniu przed organem rentowym zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego i reguły zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), określające dokumenty, które mogą stanowić podstawę do przyznania prawa do świadczenia, to w postępowaniu przed sądem ograniczeń dowodowych nie ma. Przy niespornym okresie zatrudnienia okres pracy w szczególnych warunkach może być udowodniony w inny sposób. Stanowisko takie niejednokrotnie zajmował Sąd Najwyższy (por. uchwała S.N. z dnia 21 września 1984 r. w sprawie III UZP 48/84).

W ocenie Sądu I instancji dowodem tym mogą być w świetle powyższego m.in. zaświadczenia wystawione przez pośrednika, jakimi niewątpliwie była (...) sp. z o. o. Zaświadczenia odzwierciedlają w sposób nie budzący wątpliwości przebieg zatrudnienia ubezpieczonego, zajmowane przez niego stanowiska, wiarygodności którego organ rentowy

nie podważył, co więcej, na ich podstawie okresy zatrudnienia za pośrednictwem (...) sp. z o. o. wymienione w zaświadczeniach, uwzględnił w ogólnym stażu pracy jako składkowe.

Nadto Sąd ten zauważył, iż z cytowanego powyżej przepisu art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, iż płatnik składek jest zobowiązany do wystawienia zaświadczenia o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach (szczególnym charakterze).

Płatnikiem składek w spornych okresach była niewątpliwie (...) sp. z o. o.

Podkreślił, że ustawa o emeryturach pomostowych nie zawiera przepisu wyłączającego możliwość nabycia prawa do emerytury pomostowej z tytułu wykonywania pracy za granicą. Przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), ani wydane na jej podstawie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) także nie wyłączały możliwości nabycia prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach (bądź szczególnym charakterze) z tytułu zatrudnienia (wykonywania pracy) za granicą.

Istotnym jest jedynie, by praca ta była wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku i przez okres wskazany w powołanym rozporządzeniu.

Również ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) nie zawiera wymogu wykonywania prac jedynie na terenie kraju. Ustawa ta uzależnia nabycie prawa do świadczeń w niej przewidzianych od wykazania odpowiedniego okresu składkowego i nieskładkowego.

W myśl przepisu art. 6 ust. 1 ustawy emerytalnej, stosowanego z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy emerytalnej), okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. W myśl zaś ust. 2 art. 6 ustawy emerytalnej, stosowanego również z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy emerytalnej), za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (bądź okresy, za które nie było obowiązku opłacania składek) na obszarze Państwa Polskiego w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy.

Przepis art. 6 ust. 2 lit. d ustawy emerytalnej pozwala zaliczać do okresów składkowych również okresy zatrudnienia obywateli polskich poza granicami kraju u innych pracodawców zagranicznych pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

Sąd Okręgowy zauważył, iż okolicznością niekwestionowaną przez organ rentowy było opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne w okresach wykonywania przez ubezpieczonego pracy poza granicami kraju - sporne okresy zatrudnienia: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. uwzględnione zostały bowiem w ogólnym stażu pracy, jako składkowe.

Sądu ten stwierdził, że w związku z tym nie jest zrozumiałe stanowisko tego organu odmawiające uznania spornych okresów jako wykonywanych w szczególnych warunkach. Podkreślił, że organ rentowy odmawiając zaliczenia okresów zatrudnienia ubezpieczonego u armatora zagranicznego do okresów pracy w szczególnych warunkach, w toku postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie, nie zweryfikował swego stanowiska poprzez wyłączenie ich z ogólnego stażu pracy - okresu składkowego.

Podstawą prawną skierowania ubezpieczonego do pracy za granicą u armatora zagranicznego w powoływanych spornych okresach była obowiązująca wówczas uchwała Nr 113 Rady Ministrów z dnia 04 czerwca 1976 r. w sprawie zasad kierowania specjalistów do pracy za granicą w ramach współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej (niepublikowana) i uchylona następnie przez uchwałę Rady Ministrów Nr 123 z dnia 03 września 1984 r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich u pracodawców zagranicznych (M. P. Nr 23, poz. 157 ze zm.).

W myśl § 6 ust. 2 uchwały Rady Ministrów nr 123 z dnia 03 września 1984 r. - w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 listopada 1985 r. - jednostka kierująca obywatela polskiego do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego obowiązana była przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych miesięcznie kwotę w złotych odpowiadającą 28 % średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce uspołecznionej, bez uwzględnienia płac w przemyśle wydobywczym, celem refundacji kosztów świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Unormowanie to koreluje z regulacją wyrażoną w obowiązującym od dnia 01 stycznia 1985 zarządzeniu Ministra Finansów z 27 grudnia 1984 r. w sprawie zasad ustalania wysokości i trybu przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat (M. P. Nr 30, poz. 208 ze zm.). Przepisy tego zarządzenia, zgodnie z § 5 ust. 1, dotyczą zarówno umów zawartych po dniu wejścia w życie uchwały nr 123 Rady Ministrów, jak i umów przedłużanych po tym terminie. Stosownie do regulacji zawartej w powyższym zarządzeniu, obywatel polski kierowany do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego, obowiązany był dokonywać określonych w jego § 1 ust. 1 pkt 1 i 2 wpłat, których część (określona w § 3 ust. 1 zd. 2 zarządzenia) - odsprzedawana była Narodowemu Bankowi Polskiemu. Kwoty pochodzące z odsprzedaży walut obcych jednostka kierująca przeznaczała na pokrycie ponoszonych w złotych świadczeń w interesie i na rzecz obywateli polskich i ich rodzin, w tym na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu uprawnień do pomocy leczniczej w Polsce, zasiłków porodowego i pogrzebowego oraz rent i emerytur.

Sąd I instancji zwrócił również uwagę na treść § 6 ust. 3 cytowanej uchwały Nr 123, zgodnie z którym jednostka kierująca obowiązana była potwierdzać okresy zatrudnienia za granicą, za które dokonała wpłat na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - właśnie dla celów ubezpieczenia społecznego.

Nadto, możliwość zatrudniania obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych przewidywały przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. z 1989 r. Nr 75, poz. 446 ze zm.), a następnie ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. z 1991 r. Nr 106, poz. 457 ze zm.), które stanowiły, że tego typu zatrudnienie jest realizowane na podstawie:

- 1) umów międzynarodowych,
- 2) umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych,
- 3) umów zawartych przez obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi.

Przepisy wskazane wyżej, uzupełniając się wzajemnie, tworzą spójną regulację i jednoznacznie świadczą o opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne, w tym ubezpieczenie emerytalno - rentowe w spornych okresach.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w aktach emerytalnych ubezpieczonego oraz w aktach sprawy znajdują się zaświadczenia (...) sp. z o. o., potwierdzające opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zgodnie z obowiązującymi przepisami - w okresach: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. Oznacza to, że wpłacone zostały na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki w celu refundacji świadczeń z ubezpieczenia społecznego za czas trwania kontraktów, w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Tym samym sporne okresy pracy ubezpieczonego u armatora zagranicznego stanowią okresy składkowe, zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit „d” ustawy emerytalnej, stosowanym z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy emerytalnej).

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji uznał, iż ubezpieczony wykazał wymagane 10 lat pracy w szczególnych warunkach, spełnia zatem warunki do przyznania mu emerytury pomostowej, przy czym emeryturę należało przyznać ubezpieczonemu od daty (miesiąca) złożenia przez niego wniosku o przyznanie prawa do emerytury pomostowej, tj. od dnia 01 grudnia 2011 r.

Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477 (14) § 2 k.p.c., Sąd ten orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie II sentencji wyroku, na podstawie przepisów art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., § 4 ust. 1, § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Sąd ten uznał kwotę 60,00 zł za adekwatną do nakładu pracy pełnomocnika oraz wkładu pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej rozstrzygnięcia, mając na uwadze charakter sprawy.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie art. 8 w zw. z art. 49 w zw. z art. 4 pkt 1-5 i 7 oraz art. 5-12 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) poprzez przyjęcie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy dokonał streszczenia postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie oraz wskazał, że z dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy wynika, iż wnioskodawca nie był związany stosunkiem pracy z (...) sp. z o. o. Wnioskodawca zatrudniony był za pośrednictwem (...) u armatorów zagranicznych.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), zwanej dalej ustawą, prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi. Z kolei w art. 2 pkt 2 ustawy wskazane zostało, iż za płatnika składek należy rozumieć pracodawcę o którym mowa w art. 4 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

W myśl cytowanego przepisu płatnikiem składek jest pracodawca - w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, w tym z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym albo pobierania zasiłku macierzyńskiego, z wyłączeniem osób, którym zasiłek macierzyński wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Z cytowanego przepisu jednoznacznie wynika, iż (...) Agencja (...) nie jest pracodawcą.

Definicja ubezpieczonego wskazana została w art. 2 pkt 3 ustawy, który odnosi się do art. 6 ust. 1 ustawy systemowej. Oznacza ona ubezpieczonego podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Przepis art. 6 ust. 1 ustawy systemowej stwierdza, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Z treści art. 8 ustawy wynika, iż emerytura przysługuje mężczyźnie w wieku 55 lat jeżeli udowodni on okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.

Apelujący podniósł, iż wnioskodawca w spornych okresach nie był zatrudniony jako rybak morski (pkt 22 załącznika). Sąd zmieniając zaskarżoną decyzję ZUS oparł się na zaświadczeniu wystawionym w dniu 01 czerwca 2012 r. W zaświadczeniu tym (...) w G. wskazała, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracownik wpisany na listę członków załogi statków. Stanowisko takie zostało wskazane w wykazie A, dział VIII, poz. 9, pkt 1 zarządzenia Nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej.

Z kolei w pkt 1 i 2 zaświadczenia (...) Agencja (...) wskazuje wykaz B, dział IV poz. 4 cyt. zarządzenia, a więc brak jest konsekwencji w stosunku do początkowej treści zaświadczenia.

Z zaświadczenia (...) z dnia 31 marca 2003 r. wynika, iż za pośrednictwem (...) sp. z o. o. ubezpieczony pracował u obcego armatora w charakterze mechanika chłodni, marynarza, mechanika chłodni. Na powyższe stanowiska wskazują umowy zawarte przez ubezpieczonego. Podobnie potwierdza książeczka żeglarska ubezpieczonego, gdzie wskazane zostało stanowisko ubezpieczonego jako mechanika chłodni. W ocenie organu rentowego brak jest dowodu wskazującego, aby prace ubezpieczonego można było zakwalifikować jako prace rybaka morskiego.

Organ ten zarzucił, że Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok oparł się wyłącznie na dokumentacji zawartej w aktach osobowych i aktach rentowych nie przeprowadzając żadnego postępowania wyjaśniającego celem ustalenia, czy rzeczywiście prace na stanowisku mechanika chłodni na statku rybackim wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy jako rybak morski (art. 3 ust. 4 i 5 ustawy).

W art. 3 ust. 1 ustawy ustawodawca wskazał, że wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik Nr 1 do ustawy, nie definiując co oznaczają prace rybaków morskich wskazane w pkt 22 tego załącznika.

Wobec powyższego, zdaniem skarżącego, wobec braku definicji „prace rybaków morskich” należy posilkować się wykazem B, dział IV, poz. 4 zarządzenia nr 24 Ministra -Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej. We wskazanych przepisach określone zostały firmy oraz stanowiska, na których wykonywane są prace rybaków morskich (pkt 1-18). Natomiast pkt 19 cyt. zarządzenia nie ma zastosowania, ponieważ (...) Agencja (...) nie jest pracodawcą.

Tym samym brak jest podstaw do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

W konkluzji apelacji organ rentowy wnosił o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Pismem procesowym z dnia 12 listopada 2012 r. M. B., w odpowiedzi na apelację organu rentowego, wniósł o jej oddalenie w całości, dopuszczenie dowodu z wyciągu z „Przewodnika po zawodach”, wydanego przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2003 r. na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w charakterze rybaka morskiego oraz zasądzenie od tego organu na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Po uzupełnieniu postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym okazało się, że apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii spełniania przez M. B. warunków ustalenia mu prawa do emerytury pomostowej, a w szczególności przesłanki posiadania na dzień wejścia ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm., nazywanej dalej ustawą o emeryturach pomostowych) w życie, tj. na dzień 01 stycznia 2009 r. co najmniej 10 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynikającej z art. 8 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Dla oceny tej przesłanki kluczowa jest odpowiedź na pytanie, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w okresach jego zatrudnienia u armatorów zagranicznych, za pośrednictwem (...) w G. Przedsiębiorstwa Państwowego: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. i od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. podlega zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 8 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

W świetle treści przepisów: art. 8 pkt 2 i art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych nie ulega wątpliwości, że przesłankę tą analizować należy przez pryzmat przepisów art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyroki S.N.: z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11, publik. LEX nr 1171289 i z dnia 04 września 2012 r. w sprawie I UK 164/12, publik. LEX nr 1284720).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy, przypadające przed dniem 01 stycznia 2009 r., okresy pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych w łącznym wymiarze 8 lat, 9 miesięcy i 26 dni.

Tym samym dla spełnienia wymogu posiadania co najmniej 10 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych wnioskodawca musi wykazać dalsze okresy wykonywania takiej pracy w wymiarze co najmniej 2 lat, 8 miesięcy i 18 dni.

W toku postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie M. B. przedłożył zaświadczenia: z dnia 11 kwietnia 2012 r. (k. 19-19v. akt sprawy) oraz z dnia 01 czerwca 2012 r. (k. 20-21 akt sprawy).

Z treści zaświadczenia z dnia 11 kwietnia 2012 r. (k. 19-19v. akt sprawy) wynika, że M. B. zatrudniony za pośrednictwem (...) w G. (od dnia 01 listopada 1991 r. w (...) sp. z o. o.) u armatorów zagranicznych w systemie kontraktowym w okresach: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 roku na statku w/v „AL. (...)” na stanowisku mechanika chłodni, od dnia 30 marca 1984 r. do dnia 01 czerwca 1984 r. na statku m/v (...) na stanowisku marynarz i od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. na statku m/v „AL. (...)” na stanowisku mechanika chłodni stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace w szczególnych warunkach, na statkach morskich w żegludze międzynarodowej – jako pracownik wpisany na listę członków załóg w/w statków, a zatem pracę, o której mowa w poz. 4, działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego) oraz zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 24 Ministra Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej, nazywanego dalej zarządzeniem resortowym.

Jednocześnie prace na statkach żeglugi morskiej figurują pod pkt 23 wykazu prac w szczególnych warunkach, stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto w dokumencie tym wskazano, że w wymienionych wyżej okresach (...) w G. jako jednostka kierująca do pracy za granicą uiszczała na rzecz ZUS składki na ubezpieczenie społeczne i wpłaty na fundusz pracy na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

W zaświadczeniu z dnia 01 czerwca 2012 r. (k. 20-21 akt sprawy) (...) sp. z o. o. w G. podała natomiast, że M. B. był zatrudniany za pośrednictwem (...) w G. Przedsiębiorstwa Państwowego u armatorów zagranicznych w systemie kontraktowym, wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracownik wpisany na listę członków załogi statków w okresach: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. na statku rybackim „AL. (...)” i od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. na statku rybackim „AL. (...)”, w charakterze mechanika chłodni, pracę w szczególnych warunkach jako rybak morski określoną w rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego w pkt 4, działu IV, wykazu B, co odpowiada pracom w szczególnych warunkach wymienionym w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto zatrudniony za pośrednictwem (...) w G. P.P. od dnia 30 marca 1984 r. do dnia 01 czerwca 1984 r. na statku handlowym (...) w charakterze marynarza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach „prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej” określoną w rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego w pkt 4, działu VIII, wykazu A, co odpowiada pracom w szczególnych warunkach wymienionym w pkt 23 załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Pokreślenia wymaga, że świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz świadectwo pracy nie są dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający te świadectwa nie jest organem

państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz świadectwo pracy w postępowaniu sądowym traktować należy, jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., które stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok S.N. z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie I UK 24/09, publik. LEX nr 518067).

Tym samym treść: świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz świadectwa pracy podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych.

Organ rentowy zakwestionował zaświadczenia (w istocie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach): z dnia 11 kwietnia 2012 r. (k. 19-19v. akt sprawy) i z dnia 01 czerwca 2012 r. (k. 20-21 akt sprawy) wskazując m.in., że (...) sp. z o. o. w G. nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd II instancji zauważa w tym miejscu, że przepis art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych definiuje jako płatnika składek pracodawcę (o którym mowa w art. 4 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), wyłącznie w kontekście wprowadzonego ustawą pomostową obowiązku uiszczania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych (art. 29 i art. 35-40 ustawy o emeryturach pomostowych). W związku z tym obowiązkiem, od dnia 01 stycznia 2009 r. płatnik składek musi prowadzić wykaz stanowisk pracy na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze oraz prowadzić ewidencję pracowników wykonujących takie prace, za których jest zobowiązany odprowadzać składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych (art. 41 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach pomostowych).

Skoro przepis art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, definiuje pojęcie płatnika składek na Fundusz Emerytur Pomostowych na potrzeby ich poboru, a obowiązek składkowy powstał od dnia 01 stycznia 2009 r. to błędne jest stanowisko, iż przepis ten ma zastosowanie do kwalifikacji pracy w warunkach szczególnych przypadającej przed dniem 01 stycznia 2009 r.

Brak podstaw do stosowania przepisu art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych do stanów sprzed dnia 01 stycznia 2009 r. wynika także z porównania jego konstrukcji z normą zawartą w art. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, w której prawodawca wyraźnie wskazał, iż za pracownika należy uważać nie tylko ubezpieczonego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1, 2 lit. a i ust. 6 pkt 2 ustawy systemowej, podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ale także ubezpieczonego, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu pracy w warunkach szczególnych podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. Z powyższego wynika, iż gdyby ustawodawca, chciał objąć zakresem normy art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych inne, niż wymienione w nim podmioty bądź „rozszerzyć” zakres czasowy jego stosowania to wyraźnie dałby temu wyraz w przepisie.

Sąd Apelacyjny podziela również stanowisko Sądu I instancji, zgodnie z którym w postępowaniu sądowo-odwoławczym fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego, a do sądu należy ocena ich wiarygodności (por. wyrok S.N. z dnia 02 lutego 1996 r. w sprawie II URN 3/95, publik. LEX nr 24774).

W konsekwencji zaświadczenia (w istocie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach): z dnia 11 kwietnia 2012 r. (k. 19-19v. akt sprawy) i z dnia 01 czerwca 2012 r. (k. 20-21 akt sprawy) mogą stanowić dowód na potwierdzenie przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy za pośrednictwem (...) w G. P.P. u pracodawców zagranicznych w spornych okresach, zajmowanych wówczas stanowisk, jak również charakteru wykonywanej pracy.

W ocenie tego Sądu, wbrew stanowisku apelującego, nie zachodzą również przesłanki do kwestionowania pracowniczego charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w spornych okresach.

Z poczynionych przez Sąd I instancji prawidłowych ustaleń, znajdujących oparcie w zgromadzonych w niniejszej sprawie dowodach, a w szczególności w treści dokumentów w postaci: umów o pracę: z dnia 30 sierpnia 1982 r. i z dnia 08 listopada 1985 r. (akta osobowe koperta k. 26 akt sprawy) oraz zaświadczeń: z dnia 11 kwietnia 2012 r. (k. 19-19v. akt sprawy) i z dnia 01 czerwca 2012 r. (k. 20-21 akt sprawy) jednoznacznie wynika, że ubezpieczony w spornych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał osobiście pracę podporządkowaną członka załogi statku rybackiego, a zatem świadczył tę pracę w ramach stosunku pracy.

Sąd II instancji w pełni podziela stanowisko, zgodnie z którym zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych, zależy od uznania tych okresów za okresy składkowe (por. wyroki S.N.: z dnia 05 marca 2003 r. w sprawie II UK 196/02, publik. LEX nr 78191 i z dnia 01 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 5/10, publik. LEX nr 589882).

W spornych okresach zatrudnienia M. B. kwestie związane z zatrudnianiem obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych regulowały kolejno: przepisy obowiązującej do dnia 31 grudnia 1984 r. uchwały Nr 113/76 Rady Ministrów z dnia 04 czerwca 1976 r. w sprawie zasad kierowania specjalistów do pracy za granicą w ramach współpracy gospodarczej i naukowo - technicznej (niepublikowana, nazywana dalej uchwałą w sprawie zasad kierowania do pracy za granicą) oraz przepisy obowiązującej od dnia 01 stycznia 1985 r. uchwały Nr 123 Rady Ministrów z dnia 03 września 1984 r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. z 1984 r. Nr 23, poz. 157 ze zm., nazywanej dalej uchwałą w sprawie zasad podejmowania pracy).

Sąd niezasadnie Sąd Okręgowy powoływał się na przepisy: ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. z 1989 r. Nr 75, poz. 446 ze zm.) oraz ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. z 1991 r. Nr 106, poz. 457 ze zm.).

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska, zgodnie z którym wszystkie sporne okresy zatrudnienia wnioskodawcy za granicą za pośrednictwem (...) w G. P.P. stanowiły okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 1 lit d ustawy emerytalnej.

Zdaniem tego Sądu zatrudnienie ubezpieczonego za pośrednictwem (...) w G. P.P. na podstawie umowy Nr (...) z dnia 24 sierpnia 1982 r. (k. 27-30 akt osobowych - koperta k. 26 akt sprawy) uzasadnia bowiem zakwalifikowanie spornego okresu zatrudnienia od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r., jako okresu składkowego w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy emerytalnej (por. wyrok S.N. z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie II UK 329/09, publik. LEX nr 987730).

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że w świetle uchwały w sprawie zasad kierowania do pracy za granicą, stanowiącej podstawę prawną skierowania ubezpieczonego za pośrednictwem (...) w G. P.P. do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego w okresie od 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r., brak było bowiem obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne.

Obowiązek taki pojawił się dopiero od listopada 1985 r., kiedy w uchwale w sprawie zasad podejmowania pracy wyraźnie uregulowano, że ze środków, o których mowa w jej § 5 ust. 6 jednostka kierująca była zobowiązana przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych „w celu refundacji kosztów świadczeń z ubezpieczenia społecznego miesięcznie kwotę w złotych odpowiadającą 28 % średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce społecznej, bez uwzględnienia płac w przemyśle wydobywczym” (§ 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy). W konsekwencji dopiero od listopada 1985 r. tzw. jednostki kierujące przekazywały tak określone wpłaty na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i stosownie do treści § 6 ust. 3 uchwały w sprawie zasad

podejmowania pracy, potwierdzały „dla celów ubezpieczeń społecznych” okresy zatrudnienia za granicą, jako okresy pracy, za które były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce (por. wyrok S.N. z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie II UK 329/09, publik. LEX nr 987730).

Tym samym uznać należy, że sporny okres zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. stanowi okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy emerytalnej, za który nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne.

Począwszy od listopada 1985 r., gdy jednoznacznie został uregulowany obowiązek i zasady pokrywania (refundowania) składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce za pracowników skierowanych do pracy za granicą, okresy zatrudnienia u pracodawców zagranicznych mogą być uznane za składkowe okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w Polsce na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy emerytalnej, jeżeli zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce (por. uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie II UK 329/09, publik. LEX nr 987730).

W niniejszej sprawie nie było przedmiotem sporu i nie budziło wątpliwości, że w okresie zatrudnienia wnioskodawcy za granicą u pracodawcy zagranicznego za pośrednictwem (...) w G. P.P., na podstawie umowy Nr (...) z dnia 08 listopada 1985 r. (koperta k. 7 akt sprawy), od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r., ta jednostka kierująca opłacała składki na ubezpieczenie społeczne na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości wskazanej w treści § 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy.

W związku z powyższym prawidłowo Sąd I instancji uznał, że sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego za granicą u pracodawców zagranicznych za pośrednictwem (...) w G. P.P. od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. stanowi okres składkowy, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy emerytalnej, za który były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

Sąd II instancji dostrzega w tym miejscu wewnętrzną niespójność w stanowisku organu rentowego, który z jednej strony kwestionował uznanie spornych okresów zatrudnienia M. B. za granicą za równorzędne z okresami zatrudnienia w Polsce pod względem możliwości korzystania z uprawnień przewidzianych w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych, a z drugiej strony, jak wynika z treści karty przebiegu zatrudnienia (k. 21 akt ZUS), zaliczył te okresy do składkowych. Wobec powyższego zaznaczyć wyraźnie należało, że przepisy ustawy o emeryturach pomostowych nie zawierają wymogu, aby praca w szczególnych warunkach była wykonywana przez ubezpieczonych w Polsce.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy konieczna jest odpowiedź na pytanie, czy praca wnioskodawcy w spornych okresach zatrudnienia za granicą u pracodawców zagranicznych stanowi pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, o której mowa w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych (art. 8 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

Podkreślenia wymaga, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. wyrok S.N. z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11, publik. LEX nr 1171289).

W związku z powyższym, wbrew stanowisku apelującego (k. 44-46 akt sprawy), bezprzedmiotowe jest dokonywanie oceny, czy praca wnioskodawcy w spornych okresach zatrudnienia za granicą u pracodawców zagranicznych stanowiła pracę wymienioną w jednym z wykazów prac w szczególnych warunkach, stanowiących załączniki do rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), czy sięganie do wykazów stanowisk pracy w szczególnych warunkach, stanowiących załączniki do zarządzeń resortowych.

Ponieważ ubezpieczony wykonywał w spornych okresach zatrudnienia za granicą u pracodawców zagranicznych pracę na statku rybackim, na stanowisku mechanika chłodni, zachodzi konieczność rozważenia, czy praca ta mieści się w zakresie prac w szczególnych warunkach wymienionych w poz. 22 „Prace rybaków morskich” wykazu prac w szczególnych warunkach, stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W świetle przepisów: obowiązującego do dnia 31 grudnia 1983 r. rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 30 października 1971 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich (Dz. U. z 1971 r. Nr 33, poz. 299 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie kwalifikacji zawodowych z 1971 r.), jak i obowiązującego od dnia 01 stycznia 1984 r. do dnia 09 lipca 1992 r. rozporządzenia Ministra-Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 17 sierpnia 1983 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków polskich statków morskich (Dz. U. z 1983 r. Nr 52, poz. 232 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie kwalifikacji zawodowych z 1983 roku) rozróżniano stanowiska w specjalności pokładowej (w służbie pokładowej) od stanowisk w innych specjalnościach (służbach), w tym w specjalności mechanicznej (w służbie mechanicznej). Zasada podziału służb na, między innymi, pokładową i mechaniczną została utrzymana również w kolejnych aktach prawnych regulujących kwestie kwalifikacji zawodowych członków polskich statków morskich.

Z przeprowadzonego w postępowaniu apelacyjnym dowodu z przesłuchania stron, ograniczonego do przesłuchania ubezpieczonego (k. 73-74 akt sprawy) wynika, że zaliczał się on do grupy pracowników mechanicznych i nie brał czynnego udziału w łowieniu ryb. Wykonywał prace mechaniczne związane z procesem zamrażania ryb, polegające na obsłudze i konserwacji urządzeń chłodniczych. Pracując w spornych okresach zatrudnienia u pracodawców zagranicznych pracował na takich samych statkach-przetwórniach jak w Przedsiębiorstwie (...) P.P. w G. i wykonywał takie same czynności.

Powyższe wyjaśnienia w pełni korespondują z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a w szczególności: świadectwem pracy z (...) S.A.w G.z dnia 14 kwietnia 2003 r. (k. 5-5v. akt ZUS), świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z (...) S.A.w G.z dnia 14 kwietnia 2003 r. (k. 6 akt ZUS), zaświadczeniami o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ZUS Rp-7 z dnia 10 kwietnia 2003 r. (k. 8-9v. akt ZUS), zaświadczeniami z (...) sp. z o. o.w G.: z dnia 31 marca 2003 r. (k. 7-7v. akt ZUS), z dnia 11 kwietnia 2012 r. (k. 19-19v. akt sprawy) i z dnia 01 czerwca 2012 r. (k. 20-21 akt sprawy), książeczką żeglarską nr (...) (koperta k. 7 akt sprawy), umowami o pracę: z dnia 30 sierpnia 1982 r. i z dnia 08 listopada 1985 r. (koperta k. 7 akt sprawy, akta osobowe koperta k. 26 akt sprawy) oraz umowami z (...)w G.: nr (...)i nr (...) (koperta k. 7 akt sprawy, akta osobowe koperta k. 26 akt sprawy).

Treść wymienionych wyżej dokumentów jednoznacznie bowiem wskazuje, że zarówno w okresie zatrudnienia w (...) P.P. w G., jak i w spornych okresach zatrudnienia za granicą u pracodawców zagranicznych, za pośrednictwem (...) w G. P.P., wnioskodawca wykonywał prace w służbie mechanicznej, a nie w służbie pokładowej. Ponadto, zważywszy na nazewnictwo stanowiska pracy, pośrednio potwierdza, że we wszystkich tych okresach ubezpieczony wykonywał takie same czynności.

Stanowiska marynarskie i rybackie w służbie mechanicznej i elektrycznej zawarte są w § 62 ust. 1 pkt 1-5 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji zawodowych z 1971 r. oraz w § 59 pkt 1-6 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji zawodowych z 1983 r.

Wprawdzie stanowisko mechanika chłodni nie figuruje w podanych wyżej wykazach stanowisk marynarskich i rybackich w służbie mechanicznej i elektrycznej, lecz w świetle okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy nie budzi wątpliwości, że wnioskodawca wykonywał w spornych okresach zatrudnienia pracę na stanowiskach w dziale służby mechanicznej, które nie stanowią pracy na stanowisku rybaka morskiego, lecz podlegają zakwalifikowaniu do prac rybaków morskich (por. wyrok S.N. z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie II UK 356/10, publik. LEX nr 901608).

Ubezpieczony wykonywał w spornych okresach zatrudnienia prace rybaków morskich, wobec czego świadczył pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, o której mowa w poz. 22 wykazu prac w szczególnych warunkach, stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Po doliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych spornych okresów zatrudnienia wnioskodawcy za granicą u pracodawców zagranicznych, za pośrednictwem (...) w G. P.P.: od dnia 31 sierpnia 1982 r. do dnia 11 września 1983 r. (1 rok i 12 dni) oraz od dnia 09 listopada 1985 r. do dnia 15 listopada 1986 r. (1 rok i 7 dni), przy uwzględnieniu okresów zaliczonych przez organ rentowy (8 lat, 9 miesięcy i 26 dni), łączny okres pracy wnioskodawcy, o której mowa w poz. 22 wykazu prac w szczególnych warunkach, na dzień 01 stycznia 2009 r. wynosi 10 lat, 10 miesięcy i 15 dni, a zatem więcej niż wymagany okres co najmniej 10 lat, wynikający z art. 8 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ponieważ dla ustalenia M. B. prawa do emerytury pomostowej nieodzowne jest spełnienie przez niego łącznie wszystkich przesłanek z art. 8 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, wobec spełnienia tych przesłanek, w tym spornej przesłanki z art. 8 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, brak jest podstaw prawnych do odmowy przyznania wnioskodawcy tego świadczenia.

W związku z powyższym za niezasadny uznać należy podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 8 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Nie znajduje uzasadnionych podstaw zarzut naruszenia art. 12 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ Sąd I instancji nie uwzględnił przy ustalaniu okresu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 8 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, żadnych okresów niewykonywania pracy, za które otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Bezprzedmiotowy jest natomiast zarzut naruszenia przepisów art. 5-7 oraz art. 9-11 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ przepisy te w ogóle nie znajdowały zastosowania w niniejszej sprawie.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd ten orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 i § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), jak w pkt II sentencji wyroku.